

našli: Lenarčiča iz Vrhnike, Pehani-a iz Žužemberka, Novaka iz Fužin, Hudabivnika iz Ljubljane, Sertiča iz Trebnjega, Pavliča iz Brda, Pesjaka iz Novega mesta, Zajca iz Istre, Andolška iz Mokronoga; to jih je 9 po imenu in rojstvenem kraju Slovencev; potem je še en Srb in dva sta Laha; kako je po takem vodstvo našelo 15 Nemcev in samo 4 Slovence, nam je zagonetka. Učiteljev je bilo 20. V „lehrplanu“ najdemo med obligatnimi predmeti tudi slovenski jezik. Dobro! — smo mislili — „tandem aliquando!“ Al na strani 28 smo videli, da smo prezgodaj vskliknili naš „dobro“, kajti ondi beremo ominozi izrek: „relativ obligat: die slovenische!“ Tedaj so menda le tisti dijaki slovenščine se učili, katerih stariši so to zahtevali. Nasprotno pa je laški jezik za vse obligaten! Tako se naš domači, deželni jezik odrija in v kot postavlja v središči naše dežele! — Na čelu sporočila je spis prof. Knapiča o „Ljubljani“, v koliko se ona onesnaži pri svojem toku skozi Ljubljano, ter dokazuje po preiskavah, da se Ljubljana ne onesnaži toliko, kakor se navadno misli, največ zato ne, ker hitro teče; in zato nimajo prav tisti, ki menijo, da je Ljubljana vir bolezni vsled mnogih nesnažnih dotokov v mestu. Tako se je vendar enkrat eden oglasil, ki toliko črneni Ljubljano zagovarja! —

Pri vseh treh sporočilih pogrešamo kakega slovenskega spisa, ki se je vsaj včasih prejšnja leta pokazal. Ni sicer na takem sporočilu tolike važnosti, vendar se tudi na teh sporočilih pozna, kakošen veter da sedaj veje, ko na pr. Novomeška gimnazija, kjer so skoraj sami slovenski učenci, si ne upa stopiti s slovensko besedo pred svet. Potrpimo, vsaj ne bo na veke tako!

Kranjska in Kočevska gimnazija ni še prišla s svojima sporočiloma na beli dan.

Jugoslavenstvo književstvo.

* „Balkan“. Kdor ume hrvaški, in se hoče podučiti, kako slovanski narod v Bosni in Hercegovini živi, misli, poje, joka, govori, kakove ima običaje, narodne pripovedke, pesmi, prislovice, napitnice itd., ta se naj naroči na knjigo, ki jo bo izdal gosp. Velimir Gaj v Zagrebu pod naslovom „Balkan“, ki obeta jako zanimiva postati. Cena knjigi je 1 gold. Treba je, da se Jugoslovani bliže seznanimo, in zato želimo, da ta knjiga tudi med Slovenci mnogo naročnikov najde.

* *Djetinji vrtič*. Zabavne pripovedi dobroj dieci. Napisal jih i sabralo Ljudevit Tomšić, učitelj doljno-gradske obč. pučke škole u Zagrebu. 2. zvezak. Sa slikom Petra Preradovića.

* *Potočnice*. Zabavno-poučne pjesme i pripovedi mladeži našoj. Napisal Ljudevit Varjačić. Sa slikom: „Lahku noć!“

Obé vrlo dobri knjižici, šolski mladini po vse pripravi, ste nedavno v lični obliki na svetlo prišle v zalogi knjigarjev Mučnjaka in Senftlebena v Zagrebu. Cena vsaki trdo vezani je le 40 krajc. „Vrtec“ Tomšičev je osobito še zato zanimiv, ker ga kinča podoba Petra Preradovića, najmilejšega pesnika Hrvatskega. Obe knjižici dobro doidete tudi našim slovenskim učiteljem, ki jih je volja, svoji šolski mladini hrvatsko besedo prevesti v slovensko.

* *Sv. Cecilija*. List za pučko cerkvenu glasbu i pjevanje. Glasbeni dio priredjuje Ivan pl. Zajic, ureduje i izdaje ves list M. Cugšvert, tiska C. Albrecht u Zagrebu.

Glavni namen temu listu je vpeljati v cerkve po selih (kmetih) bolj pristojno in ukusno pevanje in org-

ljanje, pa odstraniti take pesme in igre, s katerimi se pogrduje dostojanstvo njeno. Po takem isti blagi namenu kakor slovenskemu našemu društvu Ceciljenemu. Vsak mesec izhaja en list z glasbeno prilogo, 1. listu so dodane 3 pesmi. Cena celoletna „sv. Ceciliji“ je 4 gold.

* *Srpska Zora*, izhajajoča v Beču, se marljivo ozira na dogodbe v iztoku in v lepih slikah čitateljem svojim stavlja pred oči.

Zdaj pa še našim gospém in gospicam nekaj:

* *Uzorci* za kočkanje, izšivavanje, mrežkanje i jednostavno vezenje. Po jugoslavenskih motivih složio August Posilović u Zagrebu. — Naročnina za 1. 2. 3. in 4. zvezek je 88 krajc., ki se najlože pošljejo po poštarskem povzetju. 1. zvezek „uzorcev“ (muštrov) je ravnokar v ličnem plavo belem tisku prišel na svetlo. Vsak zvezek prinese drugačno vrsto izgledov za kočkanje (šlinganje), mrežkanje in vezenje (štikanje) našim gospém in gospicam, katerim tudi brez znanja hrvatskega jezika bodo ti „uzorci“ pri njihovem delu dobro služili.

Politične stvari.

Misli o Avstrijsko-Ogerski pogodbi.

„Es ist ein Chaos, das ich weder berufen, noch fähig bin zu ordnen.“

„To vam je zmešnjava, katere poravnati jaz nisem niti poklican, niti zmožen“ — tako je govoril ministerstva predsednik knez Auersperg po zadnji seji regnikolarskih deputacij svojemu stričniku, ministru poljedelstva, grofu Mansfeldu v ljudskem vrtu „Volks-garten“ na Dunaji, kjer je one dni vsak dan po 7. uri zvečer zboroval nekak postransk parlament.

Ni ga razumnega človeka v Avstriji, ki bi temu izreku ministerskega predsednika ne pritrdil; pristaviti je le to, da je sedanja vlada, kakor je grof Hohenwart naravnost rekel, storila svoje v izobilji, da se je vse pogajanje še huje zamotalo. Že večkrat smo rekli in rečemo zopet, da se mi glede nove Avstro-Ogerske pogodbe celó malo zanašamo na stanovitnost ustavovercev. Ko bi ti gospodje smeli odkritosrčno izraziti svojo voljo, bilo bi vse pogojevanje menda davno že pod klopjo; al strah jih je le pred tem: „kaj porekó volilci?“

Dve leti je že, kar je ustavoverna stranka se lotila nove pogodbe z Ogrji in za „conditio, sine qua non“ določila si to, da po nji se Avstriji ne sme naložiti še večih bremen, kakor jih nosi dozdaj. S tem so mislili vladi dati vodilo za pogojevanje z Magjari. In res Dunajski ministri so se o vseh pogodbinih obravnavah držali tega vodila. Al Ogersko ministerstvo je druge strune napelo; ono noče nič slišati o do-sedanji razmeri skupnih državnih stroškov, in večina Ogerskega državnega zbora ga podpira v tej trdovratnosti.

Po strašansko slabem gospodarstvu so prišli Magjari denarno skoro na kant, in ker v vladnih krogih tam svojih grehov nočejo spoznati, odriajo krivdo na pogodbo z Avstrijo, češ, da je leta 1867. sklenjena pogodba vsaj v denarnem obziru bila zeló škodljiva Ogerski.

Agitacije v tej zadevi ne izvirajo iz novejšega časa, ampak reči se sme, da je Tisza in njegovo ministerstvo stvar teh agitacij, da tedaj so se pričele še le leta 1874. Magjari so mislili, da noben drug, kakor „lev

Debrečinski“, je kos, Avstrijskim ustavovercem seči za kožo. Kar ministru Tiszi manjka diplomatične izurjenosti, to nadomestuje mu njegovo jezično zvišanje, ki je glavna prednost njegova. Kako se ta gospod obnaša na političnih parketih, je skrivnost, kajti on ne občuje z nikomur drugim, kakor s svojim starim prijateljem Andrassyem. Da pa zna rabulistično nagajati, to se je pokazalo v raznih njegovih komedijah, ktere je zadnji dve leti uganjal, ko se je odpovedal ministerski službi. Ta mož se igra z ministersko službo kakor majhen otrok z igračami; če se mu ne stori, kar hoče imeti, pa ministersko službo kar ob tla vrže, potem pa, če se mu vstreže, jo zopet z velikim veseljem pobere. Kar si v glavo ubije, to je pravo; temu se mora vse podvreči.

Da je pri takih razmerah pogajanje, če je kedaj imelo kako trdno, pravično podlago, že izprva bilo jako težavno, je lahko misliti.

Za zdaj je pač gotovo to, da se je pogajanje o tem, koliko naj vsaka stran prevzame plačila na se, popolnoma razbilo. Ogerska regnikolarna deputacija je sicer v svojem konečnem poročilu izrekla, da se bo naprej pogajala le, če bo Avstrijska deputacija jej podala predloge, na katerih podlagi se more spustiti v daljno posvetovanje; Avstrijska deputacija pa je odločno odbila to zahtevo povdarjaje, da potem, ko se državni zbor zopet snide, nastopi ugodni čas za nadaljevanje pretrganih obravnav. Če tedaj obe deputaciji ostanete mož beseda, ni za daljno pogajanje nobenih tal, nobene podlage.

Zato v tem obziru zdaj vse miruje. Avstrijski, pa tudi Ogerski ministri počivajo v raznih toplicah. Minister Lasser in Pretis sta v Wartemberških toplicah, prav za prav v Mali Skali pri gospodu pl. Oppenheimerju — bodočem diplomatu Avstrijskem. Kako lahko in naglo se pri nas človek spravi na konja, to posebno pričuje vitez Ludevik Oppenheimer. Gospodin Beust, ko je leta 1866. prišel v dolgove zakopan na Dunaj, imel je na Saksonskem še marsikaj poravnati z ljudmi, ki tržujejo z denarjem, pa gledajo bolj na visoke obresti, kakor na zanesljivost dolžnih pisem. Ti dolgovi so se morali poravnati, vsaj bi vendar malo sitno bilo, da bi bile sodnije Draždanske in Lipsijske nadlegovale sodnije Dunajske s prošnjami za rubljenje. Naročilo se je tedaj bankirju Oppenheimu v Lipsiji, naj poravná one reči, kar je on, kakor se vidi, tudi dognal tako, da je bil tadani Avstrijsko-Ogerski minister unanjih zadev ž njim popolnoma zadovoljen. Leta 1869. je bil 28letni sinek Lipsijskega bankirja že inštaliran za velikoposestnika na Českem in opravljal je potem službo „Chabrusovega“ agenta. Pemski velikoposestniki so ga volili v državni zbor. Zdaj je priljubljena osoba ministrom, ki se prav dobro imajo v Maloskalskem gradu. Misel, da bi odseki, ki so izvoljeni za dognanje Avstrijsko-ogerske pogodbe, tudi med počitnicami državnega zbora shajali se, so popustili, in tako je tudi „Kato“ Dunajskega državnega zbora, dr. Herbst, odpeljal se na svoja posestva na Českem; ali so ta posestva, ki jih ima nekdanji profesor in potem „purgarski“ minister, ostanki ustavovernega „Chabrusa“, ni znano. Baron Stark, ki je izdelal železnico od Pilzna do Prizena, je bojda že štiri leta blagajnik gosp. dr. Herbstu, tedaj se je moralo posrečiti njegovi finančni prebrisanosti, da je vodji ustavovercev za stare dni „par krajcarčkov“ prihranil.

Zabavno berilo.

Angora.

Zgodovinski-romantičen obraz.

2.

(Dalje.)

„Ti kavrinski psi!“ — hudovali so se uporniki — „branijo zavrženega odpadnika. Tudi nje naj zadene smrt in poguba! Zaprite mestna vrata!“ — kričali so tisti, ki so bili varnejši med njimi — „nihče izmed teh zavržencev naj se ne umakne osveti, nihče izmed teh, ki taboré tam zunaj, ne bode mogel na pomoč priti le-tem prokletcem!“

„Oh, vojvoda!“ — dregnil je Jefrem Kazančiča pod pazduho — „zdaj sva v lepi pasti. Ko hitro bode ta surova žlota dokončala svoje podvzetje, posveti svoje delo kristijanske smrti, kder bode kedo v Brusi, poginil bode, a midva, vojvoda, ne moreva zdaj iz mesta iti k svojim ljudem.“

„Za vès svet bi se ne hotel umakniti zdaj“ — dejal je Kazančič in oprezno motril priprave, ki so jih véрно delali, zato da napadejo serajl in sultana — „kakov prizor bode to, ko bodo te jate serajl, njegovo zidovje zrušile sultanu na glavo; ko bodo delili njegove zaklade, kedar bode dokrvavel pod njihovimi udarci. Oj, Jefrem, dragi pobratim, videl bodeš, da bodo zakladi in sultanove odaliske novega, še razkošnejšega boja povod, ne bodo se spomnili na kristijane; saj bi jih ne poznal, ko bi ne znal, da bodo potlej vsled svoje divje strasti in lakote, pa vsled svoje pohotnosti orožje dvignili drug na drugega. A da se ne utegne vresničiti le-to, a da moramo mi poginiti, potlej — z Bogom! da le popreje gagne moje domovine in njene svobode največi vrag, Bajazet — in —“ — umolknil je.

„A kedo še?“ — povprašal je Jefrem.

„Lazarjević, slavnega očeta nevreden sin“ — odgovoril je vojvoda o večji trpkosti, nego je bil pokazal jo, ko je imenoval Bajazeta — „Lazarjević, ki raji v mrzki odvislosti, kakor kak Bisurmansk lakaj — živi, nego da bi v slavnem boji zopet priboril slavo svoji domovini, ali pa, da bi umrl njej in Kriščevi veri.“

„Nikar me ne spomni še na tretjega“ — rekel je Jefrem — „na tistega, ki se je izneveril, da je zdaj odpadnik, kakor Branković. Če ta ostane živ, nekoristna bi bila naših životov žrtva.“

„Umejem te“ — šepnil je Kazančič in povsíl glavo — „Milan Topličanin je ta. Nesrečen je bil dan v Drinopolji! a najnesrečnejši sem jaz, ker sem vsled svoje kratkovidnosti pripravil ta dan! Ali kdo bi bil kaj takega veroval tedaj?!“ — začudil se je in udaril po čelu.

Ali takoj je zopet vklonil glavo, radosten, s plamtečim okom je gledal upornike, ki so zdaj v redu zgrinjali se, da napadejo serajl, in kričali so: „Allah! Allah!“

A janičarji, ti mladi Bajazetovi junaci, vprli so se zopet njih navalu, njih jatagani so v uporniški gnječi lesketali tako, kakor leskečeje solčni žarki, ko prodirajo goščavje, buzdovani in mlati so o zamolkem pretepu trli ude in črepove upornikom, bogato so hrabri varuhi trupe podirali pred vrati in zunaj pred serajlom, krvavo je bilo zidovje, kri je kar v kaluže stekala se po zemlji, kopali so se v njej uporniki in zavetniki, izpodtikali so se ob trupe, da je marsikédó neranjen zvalil se na zemljo, a poteptali so ga drugi, da je moral umreti.